

Шановні батьки!

Весною приходять до нас одне з найвеличніших свят - Пасха. Пасхальний день - святий день. В цей день воскресає природа і Син Божий - Ісус Христос. Він духом приходять до людей, до всього суцього, несучи здоров'я, щастя, добро. У день Великодній люди вітають один одного словами: "Христос Воскрес!" і відповідають "Воістину Воскрес!".

Казочка про писанку.

Залишивши гніздечко, покотилося яєчко...

Та покотилось воно недалечко.

Квочка з курчатами на подвір'ї гуляла,

Діток своїх забавляла...

- Мамо, он яєчко по стежинці котиться, - сказало найменше курчатко. - Ану ж, яке воно на колір?

- Біле, як сніг, - сказала Квочка.

- А який сніг? - спитав півник, бо курчаток взимку ще не було, і снігу вони не бачили.

- Такий білий, як оте яєчко, що котиться, - відповіла Квочка. - Однак скоро Великдень. То давайте пофарбуємо яєчко, щоб воно було барвисте, як весна.

Закотили курчатка яєчко до своєї хатки й ну його фарбувати.

Припустив теплий дощик, потім стала веселочка в небі.

Курчатка у веселочки фарб позичили, на білому яєчку весну малювали. Малювали лапками та писали пір'ячком - і покотилася писанка зеленим подвір'ячком. Курчата її доганяли, на крилечках піднімали й дівчинці Наталочці, яка їх зеренцями годувала, водицею напувала, на свято Великдень подарували.

І зацвіли вишні, черешні.

Став гарний, як писанка садочок увесь.

І проказала Наталочка:

- Христос Воскрес!

Україна - країна смутку і краси, радості й печалі, розкішний вінок з рути і барвінку, над яким світять яскраві зорі, це історія мужнього народу, що віками боровся за волю, за щастя.

Історію свого народу можна пізнати, вивчаючи його звичаї, ті прикмети, по яких розпізнається народ.

В усіх народів світу існує повір'я, що той, хто забув звичаї своїх батьків, карається людьми і Богом. Він блукає по світу, як блудний син і ніде не може знайти собі притулку, бо він загублений для свого народу.

Отож давайте сьогодні разом і продовжимо вивчати народні традиції, пов'язані з найулюбленішим весняним святом усіх християн - Великоднем або Святом Пасхи, днем Воскресіння Ісуса Христа.

Вдягла весна мережану сорочку,
Умившись і звільнившись від турбот,
І підймає волошкові очі
До вищих, до церковних позолот.

Великдень всіх нас на гостини просить,
Малює сонце полотно небес,
І крашанку, як усмішку підносить,
Христос воскрес!

Рівно через тиждень після Вербної неділі настає найвизначніше свято – Світле Христове Воскресіння, або Великдень.

Переважна більшість людей вірила вчення Христа, йшла за ним. Та були люди, які називалися фарисеями, котрі сперечалися з Ним. Вони ненавиділи Ісуса за те, що Він привселюдно викривав їхнє лицемірство, брехливість, підступність. Фарисеї за допомогою зрадника, учня Ісуса, Іуди, схопили Христа й засудили Його до мученицької смерті на хресті – до розп'яття. Мстилися вони Йому за те, що Він учив людей Своїй світлій вірі, називав себе Царем...

У п'ятницю Ісуса розп'яли – і сонце сховалось за чорні хмари, і страшна темрява спустилася на Землю! І лише після Його зняття пізнього вечора учні Ісуса змогли сховати тіло Ісуса в печері, завалили її кам'яною брилою. Минула субота. Настала неділя третього дня. Зранку третього дня відхилився важкий камінь на гробі Ісуса, з могили вдарила “велика ясність”, а над гробом здійснюється воскреслий Христос, осяяний світлом великим, з кривавими слідами ран на руках і ногах. За хвилину Ісус зник, а гріб лишився порожнім. Перелякані воїни побігли до міста сповістити своєму сотникові про те, що сталося, та просили, щоб він їх не карав, бо вони не винні. “Хто може змірятися з незнаною вищою силою, що творить диво?” – сказали вони в один голос. Сотник сидів якраз при сніданні і мав їсти варені яйця. Почувши цю звістку, він розлютився на вояків і почав кричати: “Ви, певне, позасипляли, а злодії вкрали тіло Ісуса! Тепер викручуйтеся, щоб уникнути смерті! Хіба може чоловік воскреснути із мертвих?! Як з мертвого може статися щось живе, з червоного – біле, а з білого червоне? Готуйтеся на смерть!”

Нараз один із воїнів глянув на стіл і вигукнув: “Ось, сотнику, поглянь! Чи не сталося з білого червоне? Чи не може бути чудо?” Сотник глянув на стіл і остовпів з дива. Всі яйця на тарілці, які перед були білі, тепер стали червоними. Хвилинку він не знав, що з ним діється, велика переміна сталася в його серці. Нарешті він промовив: “Радуйтеся, бо ви врятовані! Вірю вам тепер, що Той, замучений, воскрес, і вірю, що він був Бог! Ідїть в мирі, а на спомин свого рятунку візьміть собі по одному червоному яйцеві. Вони вас рятували”. І відтоді всі християни кожного Великодня готують писанки і обдаровують себе взаємно на ту пам'ятку, що як ті червоні писанки рятували воїнів від смерті, так Ісус Христос рятував увесь людський рід на землі.

Пісня “Христос Воскрес!”

Христос Воскрес!
Усе радіє,
Сміється сонечко з небес,
Прозора річечка леліє -
Христос Воскрес!
Прозора річечка леліє -
Христос Воскрес!

Пташки співають в полі, в лісі,
І дзвонить дзвін аж до небес,
Де білі хмарки розпливлися, -
Христос Воскрес!
Де білі хмарки розпливлися, -
Христос Воскрес!

Воскресіння Христове – одне з найдавніших і найсвітліших християнських свят. Воно святкується урочисто. Для християн це найрадісніше і найурочистіше свято, бо воно дає нам надію, що через віру у воскреслого Ісуса Христа і ми воскреснемо і одержимо вічне життя.

Вірш “Христос Воскрес!”

Христос воскрес! Радійте, люди,
Біжіть у поле, у садок,
Збирайте гіллячко і квіти,
Кладіть на Божий хрест вінок.

Нехай бринять і пахнуть квіти,
Нехай почує Божий рай,
Як на землі радіють діти
І звеселяють рідний край.

На вас погляне Божа Мати,
Радіючи з святих небес...
Збирайтесь, діти, нум співати...

Христос воскрес!
Христос воскрес!

Леонід Глібов

Як же люди святкують Великдень?

Кожен день тижня напередодні свята мав свою назву: чистий або живий четвер, великодня п'ятниця, страсна субота і Пасха. Сьогодні ми познайомимося, які дійства проходять в ці дні. Разом будемо проживати їх. Будемо рухатись по черзі, починаючи з четверга.

Останній тиждень перед Великоднем називають Білим, Чистим або Вербним. Найважливіший день Вербного тижня – четвер. Його називають Страсним, Чистим або Живим. До цього дня в кожній хаті викочують, виливають з воску свічки – Трійцю. Одна свічка - сонцю, друга - покійним роду, а третя - за здоров'я і щастя живих. До цього дня всі господарські будівлі мають бути почищені і прибрані. У хатах вивішують святкові рушники, килими, одяг. Розмальовують піч, стіни. А на горище виносять знаряддя прядіння і ткацтва. В ці дні гріх займатись цим. В саду і на городі господар згрібав торішнє листя і підпалював - “щоб очистити землю від морозу, зими, смерті й всілякої нечисті, із заклинанням: “Смерть з морозом танцювала, танцювала і співала, і за море почвалала”.

Існує повір'я, що в Чистий четвер до схід сонця ворон носить із гнізда своїх дітей купати в річці. Хто скупається раніше від воронячих дітей, той буде здоровим, міцним, щасливим протягом року. Отож хворі люди купались уночі - “поки ворон дітей не купає”. Викупавшись, людина набирала води і виливала її на перехресну дорогу: щоб там усе лихо залишилось, промовляючи при цьому: “Господи, Ісусе Христе! Перехресна дорого! Дай, Боже, здоров'я в ручки, в ніжки і в живіт трішки”. Обережні люди в цей день намагались не виходити з дому, щоб минути перехресну дорогу і не захворіти.

В четвер ввечері в церкві відправляли “страсті”. Ні сміху, ні співу, голосних розмов, коли в церкві читались молитви, повертаючись додому, люди намагались донести “страсну” свічку так, щоб вона не погасла. Це був поганий знак, якщо свічка згасне. Щоб цього не трапилося, робили спеціальні ліхтарі з кольорового паперу або фарбованого скла. Червоні, сині, зелені, жовті у формі зірки, місяця або церкви були колись гарною оздобою цього вечора. В цей день майже ніхто нічого не робить. Запевняють, що в того, хто працює в цей день, виросте на тілі “мертва кістка” - наростень.

На Поділлі хлопчики робили дерев'яні стукалки: “довбешки”, “калатала”. Коли правилось у церкві й дзвонили дзвони, хлопчики починали стукати у дзвіницю, в паркани, дошки, щоб “відігнати нечисту силу”.

У страсну п'ятницю обносили плащаницю тричі навколо церкви. Це гарний звичай. В обряді біля церкви, в кілька рядів, стояли люди, по-святковому одягнені, і панував спокійний урочистий настрій. Дзвони в цей день замовкають. Люди в цей день, до виносу плащаниці, нічого не їдять.

Повернувшись з церкви, родина зазвичай сідала за стіл обідати. Обід у Страсну п'ятницю - пісний, навіть риби не їдять. Їдять картоплю, капусту, огірки. Ні шити, ні прясти в цей день не можна. Великий гріх рубати дрова, або тесати сокиру. Робили тільки дві роботи: садили капусту і пекли паски.

Паска - великий, гарно випечений хліб, який символізує вічність людського життя. Господиня дуже хвилюється в цей день: позичати нічого не можна, щоб нічого чужого в хаті не було. В піч паску ставлять з молитвою, з прославлянням.

Паска є атрибутом весняного свята. Тому що у нас, в Україні в глибокій пошані з давніх-давен хліб і інші вироби з муки. Навіть пиріжки вперше почали випікати в українській печі. Тож хліб з глибокої давнини вважається

святим. Отже, звідси й пішов звичай випікати смачний хліб приурочений пасхальним дням. А від слова Пасха, так ще називають Великдень, пішла назва паска.

Пісня “Великдень”.

На столі - духмяна паска,
А круг неї - писанки.
Уділи нам, Боже, ласки
На всі дні, на всі віки!

Уділи нам, Боже, ласки
На всі дні, на всі віки!
Немала у нас родина,
Та молитва всіх одна:

Хай розквітне Україна,
Як в погожі дні - весна!
Хай розквітне Україна,
Як в погожі дні - весна!

Невід’ємна частина Великодня - писанка. У наших предків яйце було символом весняного відродження природи, зародження життя, продовження роду, символом сонця, тепла та вічності. За народним віруванням крашанки і писанки готуються саме в суботу. Тому, що яйця, пофарбовані в п’ятницю, швидко псується, а зроблені в суботу зберігаються впродовж усіх свят. Фарбоване, розмальоване яйце вважається оберегом. З писанок і крашанок розпочинається Великодній сніданок у кожній українській оселі.

Вірш “Писанки”.

Ввечері матуся нас чарує,
Писанки на виставку малює.
Віск черпає пищиком із блюдця,
Очі мами лагідно сміються.

Очі мами світяться у ласці:
Квітоньки на писанці зірчасті,
А на другій - півники та бджоли,
Ми таких не бачили ніколи.

А на третій писанці - зірниці,
Ще й під ними золоті жар-птиці.
На четвертій - олені та сарни,
А на п’ятій - рушничок прегарний.

Ввечері матуся нас чарує,
Писанки на виставку малює.
Дивиться і тішиться матуся:
Я у неї малювати вчуся.

Коріння цих маленьких мистецьких витворів - у стародавніх віруваннях нашого народу. Птахи - провісники весни, радості. Вони несуть яйця і висиджують пташенят із настанням тепла. Кожна скарбничка майбутнього життя - емблема сонця і своєрідний амулет, за допомогою якого людина заворожувала та нагромаджувала в собі добрі сили, а лихі відвертала.

Але є й інші легенди. З однієї ми дізнаємося, що то Матір Божа розписувала писанки для свого сина Ісуса; бо він ними дуже любив гратися. З іншої - що коли одного разу йшли селом, Ісуса почали закидати камінням, але те каміння доторкнувшись до Ісуса, перетворювалось то в крашанку, то в писанку, із того часу, говорить легенда, і пішов звичай писати писанки, фарбувати яйця. Отже, багато часу пройшло поки ці барвисті творіння стали символом Великодня.

Вірш “Писанка”.

Я пишу писанку старанно і терпляче,
Гарячим воском веду я стежечку життя,
Щоб не казали, що нащадки ми невдячні,
Що наші витоки віддали в забуття.
Я пишу писанку. Вона сміється й плаче.
Розквітла знаками посланців навіки,
Веде розмову і підморгує неначе,
Несе привіт від наших пращурів-батьків.

Пісня “Писанка”.

Гарна писанка у мене -
Мабуть, кращої й нема!
Мама тільки помагала,
Малювала ж я сама.

Змалювала дрібно квіти,
Вісім хрестиків малих,
І дрібнюсіньку ялинку,
Й поясочок поміж них...

Хоч не зразу змалювала,
Зіпсувала п'ять яєць -
Та як шосте закінчила,
Тато мовив: “Молодець!”

Я ту писанку для себе,
Для зразочка залишу,
А для мами і для тата
Дві ще кращих напишу.

Червоний колір - це колір життя, колір крові, колір дня (коли розіп'яли Ісуса), радість любові (в народі фарбують лушпинням цибулі).

Зелений - колір весни, пробудження природи, радості буття.

Блакитний - символ неба, простору, вітру, здоров'я (варять проліски).

Жовтий - символ місяця, зірок, Сонця, це колір хлібного лану, жита, життя (з яблуневої кори).

Найбільше готують червоних крашанок. Бо це нагадує кров Спасителя. Коли вмитися водою, в якій була червона крашанка, то будеш увесь рік гарним і здоровим. Червону крашанку називають галункою.

Виготовляють на свято 13 яєць (12 апостолів і Спаситель).

- Що ж нам робити тепер з нашими крашанками?

Святять їх у церкві й підносять своїм рідним, знайомим. Такий подарунок є символом симпатії і прихильності. А ще він означав, що образи, які мали місце протягом року, слід великодушно забути. Хто посварився, на Великдень обов'язково мириться.

Освятили писанку, крашанку з давніх-давен клали до першої купелі немовляті, щоб зросло на силі. Писанку приорювали в полі, щоб жито краще родило. Під поріг клали, в стайні, щоб водилася худоба. Вірили, що писанка охороняє оселю від пожежі, блискавки.

Пісня "Писанка".

Розмалюю писанку, розмалюю,
Коника гривастого намалюю.
Розмалюю писанку, розмалюю,
Соловейка-любчика намалюю.

Приспів:

Писанка, писанка –
Веселковий цвіт.
Писанка, писанка –
Мій дитячий світ.

Розмалюю писанку, розмалюю,
Різьблену сопілочку намалюю.
А моя сопілочка буде грати,
Буде коник весело танцювати.

Приспів:

Нарешті настала Великодня неділя. Які події відбуваються у цей день? Як тільки задзвонять до заутрені, то з усіх кінців народ починав

рухатися до церкви - хто пішки, а хто й возом. Дітей теж брали з собою, вдома майже ніхто не залишався. Кому не було місця в церкві, той спинявся надворі перед церквою і так стояв, скинувши шапку, аж до кінця Богослужіння. Чотири поважні дідусі виносили плащаницю. По закінченні літургій святиться “свячене”: паска, сир, яйця, поросята, масло, сало, ковбаса... Не святили тільки засмажену курку. А потім свято продовжується дома.

Перед тим як сісти за стіл, вся рідня вмивається. Мати наливає в миску холодної води, кладе на дно 3 свячені галунки. Першою вмивається дівчина, хлопці, мати, останнім – батько. Після кожної особи воду міняють, крашанки залишаються ті самі. Їх забирає дівчина, щоб красивою була.

Вносять до хати свячену паску і промовляють: “Свята паска у хату, вся нечисть із хати”.

За столом цілуються, обмінюються крашанками. Цокаючись, говорили: “Христос Воскрес! Воістину Воскрес!”

Сім'я дружно сідає до столу, і ласує Великодніми дарунками. Цокаються писанками, щоб дізнатися, хто сильніший. Дарують родичам, хрещеним батькам, друзям зі словами: “Христос Воскрес!”, щоб почути у відповідь: “Воістину Воскрес!”. Цей дарунок означає побажання щастя, здоров'я і доброї вдачі.

І звичайно ж:

Великдує кругла паска:
Гей, посуньтєся, будь-ласка.
І заграйтє мені марша
Я ж між вами тут найстарша.
На це каже ковбаса:
Затанцюю.
Вліво, вправо,
Тут сьогодні маю право.

Обізвались молодички
Писаночки невеличкі:
Хоч хвалитися і гріх –
Ми найкращі від усіх.

А ось масло промовляє –
Собі ціну добре знає:
Милі крашаночки ясні,
Я, вклонившись, вам поясню,
Що і моя роль чимала,
Аби паска була вдала.

А тут сир шумить: ого!
Як без мене тут було?
Як же в Пасху без мандриці,
Дороженькі молодиці?

Обізуалась знову паска:
Потихіш-но всі, будь-ласка.
Хай сім'я сіда до столу, -
Міцна буде і здорова.

Пісня “Христос Воскрес!”

Співає жайворон з небес:
“Христос Воскрес! Христос Воскрес!”
У небо дзвін гуде з села:
“Христос Воскрес! Йому хвала!”
В проміннях сонячна блакить:
“Христос Воскрес! Його хваліть!”
Дзюрчить струмок - весняний дзвін:
“Воскрес Христос - Господній Син!”
Радіють діти у вінках:
“Христос Воскрес на небесах!”
І вся земля, мов той вінок
З чудесних трав, ясних квіток...
І в серці радість через край:
Воскресли поле, річка, гай,
І лине пісня до небес:
“Христос Воскрес! Христос Воскрес!”

Пресвітле свято наступає,
Ми кажемо: “Христос Воскрес!”
І вся природа промовляє
До нас: “Воістину Воскрес!”
Радіє все живе на світі,
І лине музика з небес.
Весна квітчає пишним цвітом
Довкола все “Христос Воскрес!”
Весь люд святкує.
Ясне сонце Нам зігріває душу знов.
Дай, Боже, щоб zostались з нами
Надія, Віра і Любов.

